

LAGRÅDET

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 2005-03-14

Närvarande: f.d. regeringsrådet Karl-Ingvar Rundqvist, justitierådet Torgny Håstad och regeringsrådet Göran Schäder.

Överskottsinformation vid användning av hemliga tvångsmedel m.m.

Enligt en lagrådsremiss den 17 februari 2005 (Justitiedepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om ändring i rättegångsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning,
3. lag om ändring i lagen (1991:572) om särskild utlänningskontroll,
4. lag om ändring i vapenlagen (1996:67).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits, nr 1–3 av kanslirådet Fredrik Holmberg och nr 4 av ämnessakkunnige Mårten Unbeck.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet

Lagförslag nr 1 – 3

Enligt förslagen får överskottsinformation alltid användas för att *utreda* överskottsbrottet, men en *förundersökning* eller *motsvarande utredning* om överskottsbrottet får dock *inledas* endast om brottet har viss svårhetsgrad eller det finns särskilda skäl.

Enligt författningskommentaren till den nya 27 kap. 23 a § rättegångsbalken betyder detta att överskottsinformationen kan användas vid mindre allvarliga brott om en förundersökning *redan inletts*. Vidare skall det, utan stöd i lag, vara tillåtet att utföra en s.k. *företredning* (se avsnitt 6.4), varefter förundersökning skulle kunna inledas baserad på det material som kommit fram under företredningen. I författningskommentaren anförs dessutom att, om andra uppgifter är sådana att de *endast tillsammans med överskottsinformationen* ger tillräckligt underlag för ett beslut om inledande av en förundersökning, en sådan inte får inledas i fråga om mindre allvarliga brott, vilket anses framgå av lagtextens ord ”på grund av dessa uppgifter”.

Lagrådet konstaterar att undantaget med dess villkor för att inleda förundersökning eller motsvarande utredning är ägnat att skapa tillämpningsproblem. Under sådana förhållanden är det naturligt att kräva att skälen för undantaget är starka. I remissen görs ingående överväganden som utmynnar i att varken risken för missbruk från de brottsbekämpande myndigheternas sida eller integritetsintresset eller innehållet i Europakonventionen utgör skäl för begränsning av användningen av överskottsinformation när det gäller mindre allvarliga brott. De argument som ändå förs fram till stöd för en sådan begränsning utgörs av allmänna rimlighetssynpunkter samt det förhållandet att det inte tycks finnas något allmänt behov hos de brottsbekämpande myndigheterna att använda överskottsinformation som bevis. Det ligger dock nära till hands att anta att sistnämnda förhållande har samband med att polisen i nuläget inte har resurser att utreda mindre allvarliga brott. Lagrådet ifrågasätter om de i remissen åberopade skälen är tillräckliga för att motivera undantaget avseende mindre allvarliga brott.

Lagrådet vill dessutom framhålla att det är mindre tillfredsställande att den föreslagna lagregleringen omfattar bara överskottsinformation

vid vissa tvångsmedel men inte överskottsinformation vid exempelvis brevöppning eller husrannsakan. Även med avseende på dessa sistnämnda situationer synes ett liknande integritetsintresse kunna åberopas som det som anförs till stöd för förslagets avgränsning till användning vid hemliga tvångsmedel.

Lagförslag nr 4

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.